

Vlaams
Parlement

stuk **2025** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 30 april 2013 (2012-2013)

Voorstel van decreet

van de heer Dirk Peeters, mevrouw Elisabeth Meuleman
en de heer Hermes Sanctorum

houdende bescherming van waardevolle bossen

TOELICHTING

1. Probleemstelling

De regelgeving met betrekking tot ontbossing in het Vlaamse Gewest houdt de gecombineerde toepassing in van bepalingen uit zowel de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening als het Bosdecreet.

1.1. *Algemene ontbossingsstop en uitzonderingen*

Artikel 4.2.1, 2°, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaalt dat er voor ontbossen in de zin van het Bosdecreet van alle met bomen begroeide oppervlakten, bedoeld in artikel 3, §1 en §2, van het Bosdecreet, een stedenbouwkundige vergunning nodig is.

De ontbossingsstop wordt geregeld in artikel 90bis van het Bosdecreet:

“§1. Ontbossing is verboden tenzij mits het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning in toepassing van de wetgeving op de ruimtelijke ordening. Een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing of een verkavelingsvergunning voor geheel of gedeeltelijk beboste terreinen kan niet worden verleend tenzij in de hierna vermelde gevallen:

- 1) ontbossing met het oog op werken van algemeen belang bedoeld in artikel 103 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening;
- 2) ontbossing of verkaveling in zones met de bestemmingen woongebied of industriegebied in de ruime zin;
- 3) ontbossing of verkaveling in zones die volgens de geldende plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen gelijk te stellen zijn met de bestemmingen woongebied of industriegebied in de ruime zin;
- 4) ontbossing van de uitvoerbare delen in een niet-vervallen vergunde verkaveling;
- 5) ontbossing in functie van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen, opgemaakt voor speciale beschermingszones, op grond van artikel 36ter, §1, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu of opgemaakt voor soorten, vermeld in bijlage II, III en IV van hetzelfde decreet.

De stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing of de verkavelingsvergunning voor geheel of gedeeltelijk beboste terreinen wordt verleend na voorafgaand advies van het Agentschap. Het advies wordt verleend op verzoek van de vergunningverlenende overheid. Als het advies niet wordt verleend binnen dertig dagen, wordt het geacht gunstig te zijn.

Voor andere ontbossingen of voor andere verkavelingen in geheel of gedeeltelijk beboste terreinen, dan deze genoemd in het eerste lid, kan de Vlaamse Regering, op individueel en op gemotiveerd verzoek van diegene die in aanmerking wenst te komen voor een vergunning tot ontbossen of een verkavelingsvergunning, de ontheffing toestaan van het verbod tot het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing of een verkavelingsvergunning voor geheel of gedeeltelijk beboste terreinen, met inachtneming van de wetgeving inzake de ruimtelijke ordening en na advies van het Agentschap. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regelen inzake de ontheffing van dit verbod.”

1.2. *Zonevreemde of ruimtelijk bedreigde bossen*

Ten tijde van het opstellen van het gewestplan kregen bossen met een uitgesproken economische dimensie – bosgebieden waar de bos- en houtproductie primeert – de bestemming ‘bosgebied’ (effen donkergroen). Bijgevolg werden niet alle bossen opgenomen in die bestemming op de bestemmingsplannen maar kregen ze ook andere bestemmingen toegewezen.

Dat is volledig conform het achterliggende gedachtegoed van de bestemmingsplannen. Naast de bestemming ‘groengebieden’ maken ‘groene ruimten’ immers integraal deel uit

van de verschillende bestemmingen op de bestemmingsplannen. Ze vervullen namelijk een uitgesproken verwevingsfunctie.

Dat vinden de indieners ook terug bij de definiëring van de bestemmingen in het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen:

- “ART. 5: De woongebieden zijn bestemd voor wonen, alsmede voor handel, dienstverlening, ambacht en kleinbedrijf voor zover deze taken van bedrijf om redenen van goede ruimtelijke ordening niet in een daartoe aangewezen gebied moeten worden afgezonderd, voor groene ruimten, voor sociaal-culturele inrichtingen, voor openbare nutsvoorzieningen, voor toeristische voorzieningen, voor agrarische bedrijven. Deze bedrijven, voorzieningen en inrichtingen mogen echter maar worden toegestaan voor zover ze verenigbaar zijn met de onmiddellijke omgeving.

(...)

- ART. 7: De industriegebieden zijn bestemd voor de vestiging van industriële of ambachtelijke bedrijven. Ze omvatten een bufferzone. Voor zover zulks in verband met de veiligheid en de goede werking van het bedrijf noodzakelijk is, kunnen ze mede de huisvesting van het bewakingspersoneel omvatten. Tevens worden in deze gebieden complementaire dienstverlenende bedrijven ten behoeve van de andere industriële bedrijven toegelaten, namelijk: bankagentschappen, benzinestations, transportbedrijven, collectieve restaurants, opslagplaatsen van goederen bestemd voor nationale of internationale verkoop.

(...)

- ART. 12: De bosgebieden zijn de beboste of de te bebossen gebieden, bestemd voor het bosbedrijf.
- ART. 13: De groengebieden zijn bestemd voor het behoud, de bescherming en het herstel van het natuurlijk milieu.

De natuurgebieden omvatten de bossen, wouden, venen, heiden, moerassen, duinen, rotsen, aanslibbingen, stranden en andere dergelijke gebieden. In deze gebieden mogen jagers- en vissershutten worden gebouwd voor zover deze niet kunnen gebruikt worden als woonverblijf, al ware het maar tijdelijk.

De natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten zijn de gebieden die in hun staat bewaard moeten worden wegens hun wetenschappelijke of pedagogische waarde. In deze gebieden zijn enkel de handelingen en werken toegestaan, welke nodig zijn voor de actieve of passieve bescherming van het gebied.

- ART. 14 De parkgebieden moeten in hun staat bewaard worden of zijn bestemd om zodanig ingericht te worden, dat ze, in de al dan niet verstedelijkte gebieden, hun sociale functie kunnen vervullen.

De bufferzones dienen in hun staat bewaard te worden of als groene ruimte ingericht te worden, om te dienen als overgangsgebied tussen gebieden waarvan de bestemmingen niet met elkaar te verenigen zijn of die ten behoeve van de goede plaatselijke ordening van elkaar moeten gescheiden worden.”.

De conclusie is dus dat niet elk bos door het gewestplan in de bestemming ‘bos’ wordt ondergebracht. Bossen hebben vaak een uitgesproken verwevingsfunctie en komen ook voor in natuurgebieden, recreatiegebieden, agrarische gebieden enzovoort.

Vanuit de ruimtelijke ordening worden dan ook vaak kanttekeningen geplaatst bij het gebruik van de terminologie ‘zonevreemde bossen’ en de problematiek die daaraan wordt gelinkt. Daar valt wat voor te zeggen, want zoals uit het bovenstaande blijkt, is er ook in de andere bestemmingen ruimte voor bos- en groenvoorzieningen, en kan worden gesteld dat die ook daar ‘zone-eigen’ zijn. Er wordt tegenwoordig dan ook vaak voorgesteld om in het kader van de problematiek van bosbescherming eerder te spreken van ‘ruimtelijk bedreigde’ bossen dan van ‘zonevreemde’ bossen.

Het debat over terminologie is niet semantisch, want door te focussen op zogenaamde zonevreemdheid zou kunnen worden verwacht dat een herbestemming van bos in ‘harde’ bestemmingen naar een groene bestemming het probleem zou oplossen. Uit de Bosbarometer die de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (BOS+) elk jaar opstelt, en waarbij de ontbossing per bestemming op basis van officiële cijfers van de Vlaamse overheid wordt gevolgd, blijkt dat ook in andere dan de harde bestemmingen heel wat wordt ontbost. Die constatering wordt bovendien bevestigd en zelfs nog versterkt door de bevindingen van het advies- en ingenieursbureau Grontmij, dat momenteel uitvoerder is van de lopende studie van de Vlaamse overheid over de problematiek. Dat bureau stelde immers vast dat er de voorbije jaren heel wat bos verdwenen is in die bestemmingen waar het, volgens de bepalingen van artikel 90bis van het Bosdecreet, eigenlijk relatief goed beschermd zou moeten zijn. Het is dus zeker aan te bevelen de problematiek los te koppelen van een benadering die enkel gebaseerd is op gewestplanbestemming; vandaar dat de term ‘ruimtelijk bedreigd bos’ beter lijkt dan ‘zonevreemde bossen’.

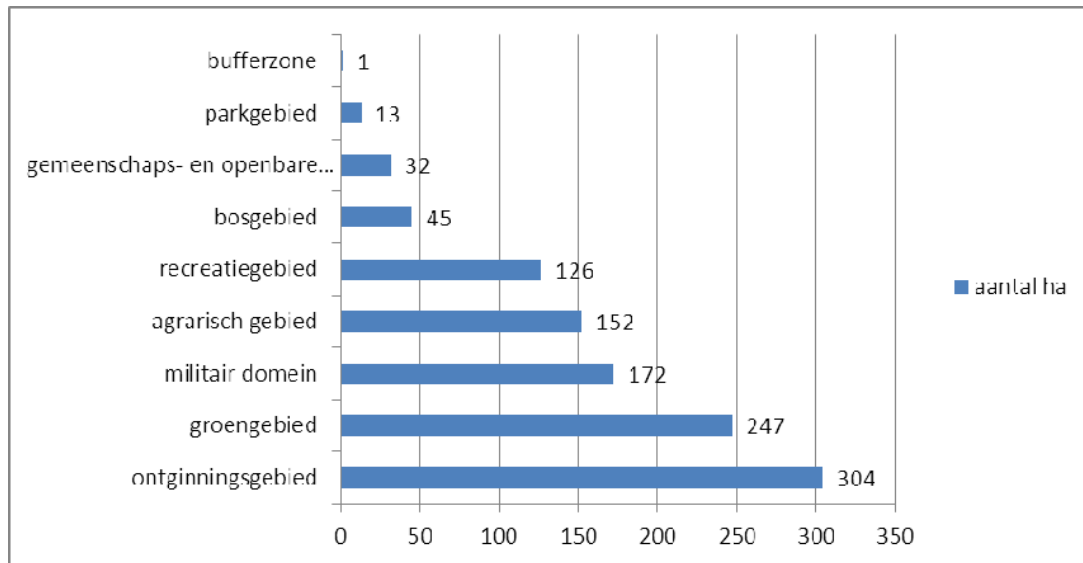
Volgend uit artikel 90bis van het Bosdecreet kan immers niet alleen de ruimtelijke bestemming voor bossen bedreigend zijn, want door het systeem van ministeriële ontheffing kan in principe in elke bestemming ontbost worden.

Uit recente cijfers (tabel 1) blijkt dat er jaarlijks een aanzienlijk aantal stedenbouwkundige vergunningen tot ontbossing wordt aangevraagd. Een belangrijk aandeel ervan is verkregen via een ontheffing op het ontbossingsverbod (waarna sowieso ook een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing moet worden gevraagd).

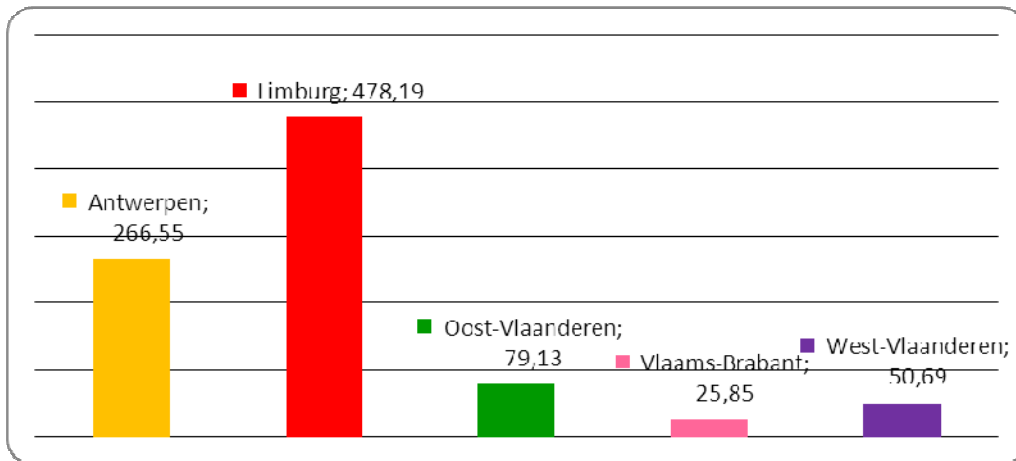
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Bron
Jaarlijkse vergunde ontbossing (ha)	nvt	181	200	185	225	236	291	248	278	273	232	ANB
Ministeriële ontheffing (ha)	126	50	39	64	68	68	381 ¹	27	48	123	33	ANB

Tabel 1. Jaarlijks vergunde ontbossing en ontheffingen (ha)

¹ Hier is er een grotere oppervlakte ontheffing dan vergunde ontbossing, omdat er in dat jaar ook heel wat ontbossingen in natuurgebied plaatsvonden die niet vergunningsplichtig zijn.



Figuur 1. Aantal hectare ontbost via ministeriële ontheffing gedurende de periode 2000-2011 (bron: Agentschap voor Natuur en Bos (ANB))



Figuur 2. Afgeleverde ministeriële ontheffingen op het ontbossingsverbod (2001-2010, in ha)

Ondanks het ontbossingsverbod, geregeld in het Bosdecreet, moeten we vaststellen dat bossen in Vlaanderen niet afdoende beschermd zijn tegen ontbossing.

Dat wordt ook erkend door de Vlaamse Regering, die in haar regeerakkoord expliciet stelt dat ze werk wil maken “van het in kaart brengen van de zonevreemde bebossing” en van het herbestemmen van deze “bossen waar dat nuttig en mogelijk is”. Dat er in zowat elke bestemming van het gewestplan de laatste jaren veel ontbost is, doet ons besluiten dat alle bossen in meerdere of mindere mate bedreigd zijn in Vlaanderen, onafhankelijk van hun bestemming op het gewestplan.

Uitgaande van de constatering dat de facto alle Vlaamse bossen onvoldoende juridische bescherming genieten om gegarandeerd gevrijwaard van ontbossing te blijven, komt het erop aan om voor die scheefgegroeide situatie oplossingsscenario's uit te werken, en om daarbij zeker het behoud van onze meest waardevolle bossen juridisch beter te verankeren. Dat kan enerzijds door een juiste interpretatie van de bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Anderzijds is het aan te bevelen om extra bescherming van onze schaarse bossen te realiseren via decretale weg, zeker voor onze meest waardevolle

bossen. In wat volgt, doen we een poging tot definiëring van dit ‘waardevolle’ bos en verklaren we beide scenario’s nader.

2. De interpretatie en correcte toepassing van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

2.1. *Geen absoluut recht om te bouwen in de bestemming woongebied*

Het Bosdecreet regelt dat bij uitzondering een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing kan worden verkregen in de bestemming ‘woongebied’ of ‘industriegebied’ (in de ruime zin). De ligging in die bestemmingen betekent evenwel niet dat alle percelen automatisch in aanmerking komen voor bebouwing en dus recht zouden hebben op een bouwvergunning (en bijgevolg dus ook op een ontbossingsvergunning). Een perceel, in die bestemmingen gelegen, moet immers ‘stedenbouwkundig’ in aanmerking komen voor bebouwing voordat de stedenbouwkundige vergunning kan worden afgeleverd.

Dat staat duidelijk in de omzendbrief omtrent de toepassing van de gewestplanvoorschriften²: “Een gewestplan geeft slechts algemene maatregelen van ordening. Een B.P.A. daarentegen geeft de gedetailleerde bestemming van elk perceel aan. Er wordt naar gestreefd om de bestaande groene ruimten in een voorzien woongebied, op het gewestplan aan te duiden. Gelet op de gebruikte schaal zal dit niet steeds mogelijk zijn.

Het feit dat een bestaande groene ruimte in het woongebied is opgenomen, geeft de eigenaar geen (absoluut en objectief) recht om deze percelen om te vormen tot bebouwbare kavels. Dit kan eerst blijken uit het plan van aanleg dat de goede aanleg van het gebied vastlegt. Een bouw- of verkavelingsverbod onttrekt die percelen niet noodzakelijkerwijze aan hun natuurlijke bestemming.

Bij het onderzoek van de dossiers zal derhalve de nodige aandacht moeten besteed worden aan het aanleggen van nieuwe groene zones en aan de bescherming van bestaande groene ruimten in de woongebieden.”.

Daarbij wordt uitgegaan van het beginselartikel uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (artikel 1.1.4), namelijk: “De ruimtelijke ordening is gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit.”.

De bossen, gelegen in de bestemmingen waarvoor via een uitzondering op het ontbossingsverbod (artikel 90bis van het Bosdecreet) een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing of een verkavelingsvergunning kan worden verkregen, zijn dus niet per definitie ‘in afwachting van ontbossing’. De stedenbouwkundige ambtenaren, die de aanvraagdossiers behandelen en evalueren, kunnen immers altijd de stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing of een verkavelingsvergunning voor geheel of gedeeltelijk beboste terreinen weigeren en dus beslissen om die niet te verlenen.

² 8 juli 1997. Omzendbrief betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, gewijzigd via omzendbrief dd. 25/1/2002 en 25/10/2002. Toelichting bij het koninklijk besluit van 28 december 1972 (Belgisch Staatsblad van 10 februari 1973) betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 13 december 1978 (Belgisch Staatsblad van 13 januari 1979) en de decreten van 23 juni 1993 (Belgisch Staatsblad van 12 en 14 augustus 1993) en 13 juli 1994 (Belgisch Staatsblad van 17 september 1994).

Dat staat ook duidelijk in de beoordelingsgronden voor het weigeren van een stedenbouwkundige vergunning die zijn opgenomen in artikel 4.3.1, §2, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening:

“§2. De overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening wordt beoordeeld met inachtneming van volgende beginselen:

1. het aangevraagde wordt, voor zover noodzakelijk of relevant, beoordeeld aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpassbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf, en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen, in het bijzonder met inachtneming van de doelstellingen van artikel 1.1.4 (het beginselartikel, zie boven);
2. het vergunningverlenende bestuursorgaan houdt bij de beoordeling van het aangevraagde rekening met de in de omgeving bestaande toestand, doch het kan ook beleidsmatig gewenste ontwikkelingen met betrekking tot de aandachtspunten, vermeld in 1°, in rekening brengen;
3. indien het aangevraagde gelegen is in een gebied dat geordend wordt door een ruimtelijk uitvoeringsplan, een gemeentelijk plan van aanleg of een verkavelingsvergunning waarvan niet op geldige wijze afgeweken wordt, en in zoverre dat plan of die vergunning voorschriften bevat die de aandachtspunten, vermeld in 1°, behandelen en regelen, worden deze voorschriften geacht de criteria van een goede ruimtelijke ordening weer te geven.

De Vlaamse Regering kan, thematisch of gebiedspecifiek, integrale ruimtelijke voorwaarden bepalen, ter beoordeling van de inpassing van welbepaalde handelingstypes, of van handelingen in specifieke gebieden, in een goede ruimtelijke ordening, onverminderd strengere planologische voorschriften of verkavelingsvoorschriften.”

Kortom, de verenigbaarheid met de bestemming is een van de beoordelingsgronden bij een vergunningsaanvraag maar niet de enige.

De laatste alinea creëert een rechtsgrond om aan te geven op welke wijze de beoordeling van vergunningsaanvragen voor ontbossingen in woon- of industriegebied zou moeten verlopen. Tot op heden zijn er geen uitvoeringsbesluiten die dergelijke ‘thematische of gebiedspecifieke, integrale ruimtelijke voorwaarden’ bepalen, maar het is dus perfect mogelijk om bijvoorbeeld een uitvoeringsbesluit te maken dat aangeeft op welke wijze vergunningsaanvragen voor ontbossingen in woon- of industriegebied moeten worden beoordeeld.

Indien voor de beoordeling van de vergunning enkel wordt teruggevallen op het gewestplan (bij gebrek aan een gedetailleerd BPA (bijzonder plan van aanleg), RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan) of een verkavelingsvergunning zoals bepaald in 3°), is er op het niveau van de vergunningsaanvraag een ruimere beoordeling nodig dan enkel de verenigbaarheid met de gewestplanbestemming.

2.2. *Stedenbouwkundige geschiktheid om te bouwen*

Zoals hierboven vermeld is, moet een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning altijd grondig worden behandeld, en kan ze, vanwege stedenbouwkundige ongeschiktheid om te bouwen, worden geweigerd. Vlaams minister van Ruimtelijke Ordening, Philippe Muyters, benadrukte die mogelijkheid in zijn antwoord op de parlementaire vraag van de heer Dirk Van Mechelen over het actieplan met betrekking tot de zonevreemde bos-

sen (Commissievergadering nr. C80 – LEE14 (2011-2012) van 14 december 2011): “Ik pleit ervoor dat de vergunningverlenende overheden bij het beoordelen van vergunningsaanvragen om terreinen te ontbossen om ze te bebouwen, voldoende belang hechten aan de ecologische en maatschappelijke waarde van het bos dat erop staat en dat aspect niet behandelen als een formaliteit. Net zoals de watertoets bepalend is voor vergunningen in overstromingsgevoelige gebieden, kan de aanwezigheid van een belangrijk bos een gegronde reden zijn om een vergunningsaanvraag te weigeren. Dat moet echter geval per geval worden bekeken.”.

Een belangrijk aspect bij de beoordeling van de vergunningsaanvraag is de ‘fysieke geschiktheid tot bebouwing’. De vraag moet immers worden gesteld in hoeverre een bebost perceel kan worden beschouwd als ‘bouwrijp en onmiddellijk bebouwbaar’, wat een element is om al dan niet een stedenbouwkundige vergunning te verlenen. De stedenbouwkundig ambtenaar kan zich daarop dus altijd beroepen om een vergunningsaanvraag te weigeren, omdat wel degelijk kan worden gesteld dat beboste percelen fysisch niet geschikt zijn om te bebouwen. Er zijn tal van voorbeelden uit de rechtspraak die dat bevestigen.

Bovendien kan een stedenbouwkundige vergunning voor het bouwen van een gebouw met als hoofdfunctie ‘wonen’, ‘verblijfsrecreatie’, ‘dagrecreatie’, ‘handel’, ‘horeca’, ‘kantoorfunctie’, ‘diensten’, ‘industrie’, ‘ambacht’, ‘gemeenschapsvoorzieningen’ of ‘openbare nutsvoorzieningen’ slechts worden verleend op een stuk grond gelegen aan een voldoende uitgeruste weg, die op het ogenblik van de aanvraag al bestaat (artikel 4.3.5 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening). Is dat niet het geval, dan wordt de aanvraag in principe geweigerd.

Conclusie is dat de bestaande instrumenten die worden aangereikt vanuit het Bosdecreet en de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening al voldoende rechtsgrond bieden voor een afdoend bosbehoud in Vlaanderen, en zouden op zich al garant kunnen staan voor een betere bescherming van de bossen.

De jaarlijkse oppervlakte ontbossing in Vlaanderen, vergund via ontheffing of via een van de vijf uitzonderingen van artikel 90bis van het Bosdecreet op het ontbossingsverbod, wijst er echter op dat de bescherming van de bossen zoals ze gegarandeerd zou moeten zijn via het Bosdecreet, verre van waterdicht is.

Bovendien blijkt uit de praktijk dat ook bij de stedenbouwkundige beoordeling van dossiers waar ontbossing deel van uitmaakt, onvoldoende rekening wordt gehouden met de bovenstaande afwegingen op het vlak van de ruimtelijke ordening, en dat de bestaande stedenbouwkundige beleidsinstrumenten die kunnen worden aangewend om te zorgen voor bosbehoud, onvoldoende worden geïmplementeerd.

Dat er, ondanks het bestaan van bovenstaande beleidsinstrumenten, toch nog een dergelijk groot aantal ontbossingsvergunningen wordt verleend, noopt tot een bijsturing van de wetgeving en vergunningspraktijk op dat vlak.

2.3. Planschade

“Bij de focus op de ruimtelijk bedreigde bossen is bestemmingswijziging een mogelijke piste maar het is niet het eerste waar men aan moet denken.” (Antwoord van Vlaams minister van Ruimtelijke Ordening, Philippe Muyters, op de parlementaire vraag om uitleg van de heer Dirk van Mechelen over het actieplan met betrekking tot zonevreemde bossen, Commissievergadering nr. C80 – LEE14 (2011-2012) van 14 december 2011).

Bij bestemmingswijzigingen moet rekening worden gehouden met eventueel te betalen planschade (conform afdeling 3, hoofdstuk IV. van het decreet Ruimtelijke Ordening).

De algemene perceptie heerst dat het planologisch omzetten naar groene bestemmingen van bosgebieden zal resulteren in enorme planschadebedragen. Dat is echter niet correct. In de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zijn een aantal criteria opgenomen waaraan samen moet worden voldaan eer er sprake is van planschadevergoeding, en waaraan bij heel wat dossiers niet voldaan is. Bovendien wordt de hoogte van de planschadevergoeding vaak overschat, zowel vanwege de oppervlakte die voor deze planschadevergoeding in aanmerking komt, als wat het basisbedrag per oppervlakte-eenheid betreft. We gaan er in wat volgt dieper op in.

De ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen erfdiensbaarheden van openbaar nut doen ontstaan en eigendomsbeperkingen inhouden, met inbegrip van bouwverbod (artikel 2.6.1, §1, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening). In bepaalde gevallen, zoals verder vermeld in paragraaf 2 en paragraaf 3 van artikel 2.6.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, kan een bouw- of verkavelingsverbod aanleiding geven tot een beperkte schadevergoeding, met name de planschadevergoeding.

“Art. 2.6.1. §2. Planschadevergoeding wordt toegekend wanneer, op basis van een in werking getreden ruimtelijk uitvoeringsplan, een perceel niet meer in aanmerking komt voor een vergunning om te bouwen, vermeld in artikel 4.2.1, 1°, of te verkavelen, terwijl het de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van dat definitieve plan wel in aanmerking kwam voor een vergunning om te bouwen of te verkavelen.

Art. 2.6.1. §3. Voor de toepassing van planschadevergoeding moet bovendien aan volgende criteria samen worden voldaan op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van het definitieve plan:

- 1° het perceel moet gelegen zijn aan een voldoende uitgeruste weg overeenkomstig artikel 4.3.5, §1;
- 2° het perceel moet stedenbouwkundig en bouwtechnisch voor bebouwing in aanmerking komen;
- 3° het perceel moet gelegen zijn binnen een bebouwbare zone zoals bepaald in een plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 4° enkel de eerste 50 meter vanaf de rooilijn komt in aanmerking voor planschade.

(...)”.

De hoogte van het basisbedrag per oppervlakte-eenheid van de planschadevergoeding, wordt geregeld in artikel 2.6.2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening:

“Art. 2.6.2. §1. De waardevermindering die voor de planschadevergoeding in aanmerking komt, dient te worden geraamd als het verschil tussen de waarde van dat goed op het ogenblik van de verwerving, geactualiseerd tot op de dag van het ontstaan van het recht op schadevergoeding, verhoogd met de lasten en kosten, vóór de inwerkingtreding van het ruimtelijk uitvoeringsplan en de waarde van dat goed op het ogenblik van het ontstaan van het recht op schadevergoeding na de inwerkingtreding van dat ruimtelijk uitvoeringsplan.

Als waarde van het goed op het ogenblik van verwerving wordt in aanmerking genomen, het bedrag dat als grondslag heeft gediend voor de heffing van de registratie- of successierechten over de volle eigendom van het goed, of, bij ontstentenis van zulke heffing, de verkoopwaarde van het goed in volle eigendom op de dag van de verwerving.

(...)

Art. 2.6.2. §2. De planschadevergoeding bedraagt tachtig procent van de waardevermindering.

(...)”.

De waardevermindering die dus in aanmerking komt voor de berekening van de planschadevergoeding, wordt geraamd op basis van de prijs die de eigenaar van het goed bij de oorspronkelijke verwerving ervan betaald³ heeft (voor de inwerkingtreding van het RUP) en de waarde van dat goed op het ogenblik van het ontstaan van het recht op schadevergoeding na de inwerkingtreding van het RUP (in casu wanneer het opnieuw een groene bestemming krijgt).

Voor heel wat eigenaars die beboste gronden gekocht hebben voor de inwerkingtreding van het gewestplan, waarna die bossen in een niet-groene bestemming werden ingedeeld, zal de eventuele planschadevergoeding bij een omzetting naar een groene bestemming, erg beperkt zijn, aangezien er rekening wordt gehouden met de kostprijs van de toenmalige verwerving (weliswaar geactualiseerd). Die percelen nu groen inkleuren zal geen aanzienlijke waardevermindering inhouden, aangezien de waardevermindering in de meeste gevallen wordt bepaald door de waarde van ‘bosgrond toen’ te vergelijken met de waarde van ‘bosgrond nu’.

Voor de volledigheid, de planschadevergoeding zal aanzienlijker zijn wanneer de eigenaar voor de verwerving ervan een significant hoger bedrag heeft betaald. Dat kan het geval zijn voor eigenaars die beboste gronden hebben gekocht in harde bestemmingen na inwerkingtreding van het gewestplan, bijvoorbeeld beboste percelen in woon- of industriegebied. Die percelen opnieuw groen inkleuren, zal nu wel een relatief hoge waardevermindering inhouden, aangezien de waardevermindering wordt bepaald door de kostprijs van verwerving (van ‘bouw- of industriegrond toen’) te vergelijken met de waarde van ‘bosgrond nu’.

Bovendien moet aan de voorwaarden, zoals bepaald in paragraaf 3 van artikel 2.6.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, samen worden voldaan:

- 1° het perceel is gelegen aan een voldoende uitgeruste weg;
- 2° het perceel komt stedenbouwkundig en bouwtechnisch voor bebouwing in aanmerking;
- 3° het perceel is gelegen binnen een bebouwbare zone zoals bepaald in een plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 4° enkel de eerste 50 meter vanaf de rooilijn komt in aanmerking voor planschade.

Het komt er dus op neer dat het perceel stedenbouwkundig in aanmerking moet komen voor bebouwing. Zoals hierboven uiteengezet, betekent de ligging in een bepaalde bestemming zeker niet automatisch dat alle percelen in aanmerking komen voor bebouwing en dus recht zouden geven op een planschadevergoeding bij bestemmingswijziging naar een groene bestemming.

Het betrokken perceel moet bebouwbaar geweest zijn in het raam van het ‘stedenbouwkundige beleid’ dat vóór de inwerkingtreding van het nieuwe plan van aanleg door de overheid in het gebied werd gevoerd. De percelen moesten dus ‘bouwrijp’ en dus onmiddellijk bebouwbaar zijn vóór de bestemmingswijziging. Indien uit het geheel der omstandigheden blijkt dat een normaal zorgvuldig optredende overheid voor het perceel in kwestie geen bouwvergunning zou hebben afgeleverd, dan kan geen aanspraak worden gemaakt op planschadevergoeding. Het feit dat de aanwezigheid van het bos op zich al zou kunnen hebben geleid tot het niet toekennen van de stedenbouwkundige vergunning, kan een belangrijk element zijn bij de al dan niet toekenning van planschadevergoedingen

³ Geactualiseerd tot op de dag van het ontstaan van het recht op schadevergoeding, verhoogd met de lasten en kosten.

(maar zie ook de hierboven beschreven problematiek met betrekking tot dit beleidsinstrument).

Ook de vereiste nabijheid van een (bestaande en) voldoende uitgeruste weg en de afstandsgrens van 50 meter tot de rooilijn beperken de planschadevergoeding in zeer veel gevallen sterk.

3. Voor een beter bosbehoud in Vlaanderen

Bij de uitwerking van oplossingsscenario's werd rekening gehouden met maatregelen en instrumenten die op efficiënte wijze tot maximale resultaten ten behoeve van het bosbehoud kunnen leiden.

Om het realiteitsgehalte van dit scenario voldoende groot te maken en om die bossen waarvan bescherming de grootste maatschappelijke meerwaarde zou betekenen, prioritair te behandelen, wordt hierbij gefocust op de waardevolle bossen. Dat zijn die bossen die op ecologisch, sociaal, economisch of wetenschappelijk vlak of op milieugebied aantoonbaar het grootste belang hebben.

3.1. *Begripsomschrijving 'waardevol bos'*

Het definiëren van waardevolle bossen gebeurt op basis van een aantal criteria die elk op zich een belangrijk aspect van bossen weergeven en gezamenlijk een indicatie moeten geven van hoe waardevol het bos is, ongeacht of dat nu om ecologische, sociaal-recreatieve, landschappelijke of historische redenen is.

Elk criterium wordt in verschillende puntenklassen ingedeeld waarbij scores worden toegekend. Voor elk bos dat getoetst wordt, worden waardes aan de criteria gegeven. Een bos dat binnen de hoogste puntenklasse valt of waaraan dus de hoogste score wordt toegekend, is volgens het onderzochte criterium het waardevolste.

De onderstaande zeven criteria worden gebruikt om een multicriteria-analyse (MCA) uit te voeren waardoor een totaalscore voor diverse gewichten van criteria berekend wordt:

- oppervlakte;
- boshistoriek;
- waardering van de Biologische Waarderingskaart;
- deel uitmakend van SBZ (speciale beschermingszone) en/of andere beschermingsstatuten;
- landschappelijke waarde;
- (potentiële) sociaal-recreatieve waarde van het bos;
- watertoets.

3.1.1. *Oppervlakte*

De rijkdom aan planten- en diersoorten wordt immers mede bepaald door de grootte van het bos (naast andere interne factoren zoals verscheidenheid in bodemkenmerken, gelaagdheid, ouderdom van de boomsoortensamenstelling enzovoort. In kleinere bossen komen gewoonlijk minder soorten voor dan in grotere bossen. Wat bosplanten betreft, wordt een daling in soortenaantal zeer duidelijk merkbaar vanaf een oppervlakte, kleiner dan 5 à 10 hectare (Hermy, 1989). Anderzijds blijkt uit een studie in het verstedelijkte gebied van Kortrijk dat er vanaf 15 hectare bijna geen stijging meer is van het aantal bosplantensoorten (maar dergelijke observaties kunnen sterk verschillen naargelang van de boshistoriek, gradaties in ecologische factoren binnen het bos en de nabijheid tot en ecologische verbinding met andere boscomplexen enzovoort).

Daarnaast wordt voor strikte bosreservaten een minimumstructuurareaal (MSA) voorgesteld. Dat is de minimale oppervlakte die nodig is om alle ontwikkelingsfases van een

bepaald bostype te kunnen bevatten. De minimumoppervlakte varieert tussen 10 en 50 hectare naargelang van de bosgemeenschap (Vandekerkhove, 1998). Let wel, niet alle bossen zijn reservaatwaardig, maar dat neemt niet weg dat ze niettemin een grote waarde kunnen hebben. Het minimumstructuurareaal moet in die context gezien worden. Ook eventuele minimumoppervlaktes die in de context van de Europese beschermingsmaatregelen Natura 2000 worden uitgewerkt, kunnen in dit kader richtinggevend, maar niet bepalend zijn.

Wat bosvogels betreft, ook daar daalt de kans op voorkomen van verscheidene soorten in kleinere bosjes (Van Dorp & Opdam, 1987). Voor een evenwichtig uitgebouwde vogelpopulatie is een oppervlakte van minstens 10 hectare vereist. Predatoren zoals bosuil en havik vereisen echter nog veel grotere oppervlakten. Dat geldt ook voor de meeste andere fauna-elementen.

De ecologische potentie van kleine bossen op zich is dus beperkt. Niettemin kunnen de kleine bospercelen een belangrijke functie vervullen als verbinding en stapsteen tussen grotere boscomplexen, of kunnen ze in een netwerk van kleine bosperceeltjes leefbare populaties herbergen.

Ten slotte is het belangrijk rekening te houden met het (potentiële) bostype. Bepaalde bostypes bereiken – door hun intrinsieke biodiversiteit en/of door hun zeldzaamheid – met een kleinere oppervlakte een hogere ecologische waarde dan andere bostypes (elzenbroekbossen versus beukenbossen). Die analyse wordt bemoeilijkt door het gegeven van potentialiteit. Bepaalde bossen zijn op dit moment nog niet zo waardevol, maar herbergen door hun standplaats wel een intrinsiek potentieel om een bostype met hogere ecologische waarde te vertonen door een omvormingsbeheer.

Er wordt voorgesteld om oppervlaktесcores als volgt in de multicriteria-analyse op te nemen:

Oppervlakteklasse	Score (in geval van weinig waardevol tot 'normaal' bostype)	Score (in geval van zeer waardevol bostype)
< 1,5 ha	1	x 2
1,5 – 5 ha	2	x 2
5 – 10 ha	3	x 2
10 – 30 ha	4	x 2
> 30 ha	5	x 2

De indieners merken op dat het criterium 'oppervlakte' moet behandeld worden op het niveau van het boscomplex, en dus niet op het niveau van bijvoorbeeld enkel het zonevreemde bosfragment. Het is immers evident dat het ecologische aspect van het criterium 'oppervlakte' wordt bepaald door de totaaloppervlakte van het bos. Belangrijk daarbij is te werken met een goed onderbouwde definitie van 'boscomplex', die rekening houdt met de migratiemogelijkheden van planten- en diersoorten tussen de betreffende bosbestanden.

3.1.2. *Boshistoriek*

De ecologische waarde van een bos wordt onder meer bepaald door de eigenlijke leeftijd van het bos enerzijds en door de historiek van het bos anderzijds. Die laatste factor kan – door het bestaan van een aantal oude maar accurate kaartlagen – zeer goed in rekening worden gebracht. Bovendien is het aspect 'boshistoriek' op ecologisch vlak ook erg relevant. De Ferrarisbossen – de bossen die (minstens) sinds de Ferrariskartering (1771-1778) continu bos zijn geweest – hebben een eeuwenlange ontwikkeling tot boscossysteem achter zich, en herbergen vaak de meest waardevolle biotopen en organismen.

Om een beeld te krijgen van de historiek van een bos, kunnen drie historische kaartlagen, die reeds uitgewerkt werden voor het VLINA-project (Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling) ‘Ecosysteemvisie Bos Vlaanderen’ (De Keersmaecker et al., 2001), gebruikt worden:

- 1° de kaarten van Ferraris (gemaakt tussen 1771 en 1778);
- 2° de kaarten van Vandermaelen (gemaakt tussen 1846 en 1854);
- 3° de 3e editie van topografische kaarten op 1/20.000 (het merendeel werd gemaakt tussen 1910 en 1940).

Door aan bos dat al sinds Ferraris (1771-1778) continu bos is, een hogere score toe te kennen dan aan bos dat pas bestaat sinds Vandermaelen (1885), en aan dat laatste type dan weer een hogere score te geven dan aan bos dat is ontstaan in het begin van de 20e eeuw, wordt de boshistoriek gevaloriseerd.

De volgende scores kunnen worden toegekend ter bepaling van de waarde volgens het criterium ‘boshistoriek’:

Hoogste score: 5	Bos op alle historische kaarten (1775, 1850 en begin 20e eeuw)
4	Bebost tussen 1775 en 1850 en nog steeds bos begin 20e eeuw of Bebost tussen 1850 en begin 20e eeuw, en al bos in 1775
3	Bebost tussen 1850 en begin 20e eeuw, niet bebost in 1775 of Niet bebost begin 20e eeuw, wel in 1850 en in 1775
2	Niet bebost begin 20e eeuw, noch in 1850, maar wel in 1775
Laagste score: 1	Niet bebost begin 20e eeuw, al dan niet in 1850, maar niet in 1775

3.1.3. Biologische waarde

Om de actuele biologische waarde van een bos in te schatten, kan de Biologische Waarderingskaart (BWK; vectoriële versie (2011) van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)) worden gebruikt. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de biologische waardering die de BWK aan elk perceel in Vlaanderen heeft toegekend, op basis van de criteria ‘biotoopzeldzaamheid’, ‘biologische kwaliteit’ (diversiteit, zeldzame soorten enzovoort), ‘algemene kwetsbaarheid’ en ‘vervangbaarheid’.

Op de BWK komen de volgende waarderungen voor:

- m: biologisch minder waardevol;
- mw: complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen;
- mwz: complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle tot zeer waardevolle elementen;
- mz: complex van biologisch minder waardevolle en zeer waardevolle elementen;
- w: biologisch waardevol;
- wz: complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen;
- z: biologisch zeer waardevol.

Een mogelijke waardering van de bestaande bossen kan bijvoorbeeld als volgt worden opgevat:

Score BWK	Biologische waardering (BWK)
5	zeer waardevol (code z)
4	waardevol tot zeer waardevol (code wz)
3	waardevol (code w)
2	minder waardevol en waardevol tot zeer waardevol (code mw, mz, mwz)
1	weinig waardevol (code m of blanco)

Andere factoren die kunnen bijdragen tot de waardering van de huidige biologische waarden, zijn bijvoorbeeld de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen waarmee de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats en soorten zijn aangegeven. De boshabitats die eronder vallen, zijn de boshabitats van bijlage I van het Natuurdecreet⁴ en de dier- en plantensoorten van bijlage II van het Natuurdecreet⁵.

Aanvullend kunnen zeker de volgende zaken ook in aanmerking worden genomen:

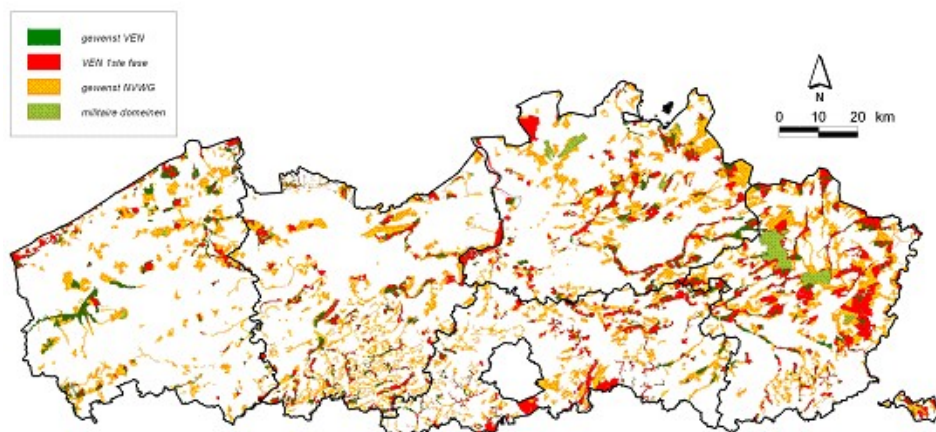
- informatie uit soortenbeschermingsplannen;
- bekende verspreidingsgegevens van Europees beschermde soorten;
- inventarisatie van autochtone bomen en struiken.

3.1.4. Ligging ten opzichte van grotere structuren

Ligging nabij of in grotere bosstructuren is een belangrijk aspect bij de bepaling van de waarde van een bos.

Een eerste manier om die na te gaan, bestaat erin de ligging te bepalen ten opzichte van de grotere ruimtelijke structuren zoals het gewenste VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) en IVON (integraal verwevings- en ondersteunend netwerk).

Om het afbakeningsproces van de natuurlijke structuur te ondersteunen, werd indertijd door het ANB en INBO een wenselijkheidkaart, namelijk de Gewenste Natuur- en Bosstructuur (GNBS), uitgewerkt. Die kaart geeft de prioritaire gebieden weer voor de afbakening van het VEN en Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Daarnaast zijn kaarten gemaakt met zoekzones voor planologische en effectieve bosuitbreiding.



Figuur 2. De Gewenste Natuur- en Bosstructuur: gewenst VEN (donkergroen), gewenst NVWG (oranje), militair domein met belangrijke ecologische waarde (lichtgroen) en VEN eerste fase (rood)

Van het gewenste VEN bestaat ondertussen een basiskaart, maar van wat het gewenste IVON zou moeten worden, bestond nog slechts een schets met de naam 'gewenst NVWG'. Samen geven beide gegevens een goed beeld weer van de grotere bosstructuren in Vlaanderen.

⁴ De habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn die in Vlaanderen voorkomen: typen van natuurlijke habitats van communautair belang voor de instandhouding waarvan aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is.

⁵ De dier- en plantensoorten van bijlage II van de Habitatrichtlijnen die voorkomen in Vlaanderen.

De scores die het criterium ‘ligging nabij grote bosstructuren’ kan aannemen, zijn dan:

Score	Ligging ten opzichte van gewenst VEN en gewenst IVON
Hoogste score 5	> 75% van de oppervlakte gelegen in unie van gewenst VEN en gewenst IVON
3	> 75% van de oppervlakte gelegen binnen buffer van 500 m met 75% van de oppervlakte gelegen in de unie van gewenst VEN en gewenst IVON
Laagste score 1	≤ 75% van de oppervlakte gelegen binnen buffer van 500 m rond unie van gewenst VEN en gewenst IVON

Een tweede aspect is, zoals hierboven al is vermeld, de Europees te beschermen boshabitats (speciale beschermingszones (SBZ)) die voorkomen in het Vlaamse Gewest. Ligging in of nabij speciale beschermingszones zou moeten worden bepaald en meegenomen in dit criterium. Dat kan op basis van kaartmateriaal, gegenereerd in het kader van de bepaling van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen.

Een soortgelijke scoretoekenning kan worden toegepast:

Score	Ligging ten opzichte van SBZ
Hoogste score 5	> 75% van de oppervlakte gelegen in SBZ
3	> 75% van de oppervlakte gelegen binnen buffer van 500 m rond SBZ
Laagste score 1	≤ 75% van de oppervlakte gelegen binnen buffer van 500 m rond SBZ

Wat de ligging ten opzichte van oude boskernen betreft, kan er aanvullend het beste worden nagegaan of er oude boskernen binnen een straal van 500 m in de buurt aanwezig zijn. Daaraan wordt dan een hogere score toegekend.

Een soortgelijke scoretoekenning kan worden toegepast:

Score	Ligging ten opzichte van oude boskernen (bebost sinds minstens 19e eeuw)
Hoogste score 5	> 75% van de oppervlakte gelegen binnen buffer van 500 m rond oude boskernen
Laagste score 1	≤ 75% van de oppervlakte gelegen binnen buffer van 500 m rond ouden boskernen

De totaalscore door combinatie van bovenvermelde indicatoren moet uiteraard worden herleid tot een score die varieert tussen 1 en 5, opdat vergelijking met de andere criteria in de analyse mogelijk blijft met een gelijk relatief gewicht.

3.1.5. *Landschappelijke waarde: ankerplaatsen, beschermde landschappen, kleine landschapselementen*

Wanneer bossen gelegen zijn binnen een ankerplaats van de Landschapsatlas, en/of binnen een beschermd landschap, dan kan ervan worden uitgegaan dat zij een hoge landschappelijke waarde vertegenwoordigen. Door aan die bossen een hogere score toe te kennen, wordt het aspect van de waarde van bos meegenomen in de afweging. Ook de bossen waarin veel lijn- en/of puntrelicten voorkomen, kunnen op die wijze een hogere score toegekend krijgen.

3.1.6. *Recreatieve waarde van het bos*

Het criterium van recreatieve waarde van het bos kan ingevuld worden door het bevolkingsaantal rond het bos te bekijken of de ligging nabij steden te bepalen. Er valt

maatschappelijk veel voor te zeggen om ook een termijn van verscheidene decennia ter vervanging van een waardevol recreatiebos (bijvoorbeeld Sint-Annabos in Antwerpen) als onaanvaardbaar lang te beschouwen, en ook voor dit criterium dus even hoge scores te hanteren als voor ecologische en landschappelijke parameters.

3.1.7. Watertoets

Bossen hebben een groot regulerend vermogen inzake waterberging en erosiebestrijding waardoor het rooien van bossen grote gevolgen kan hebben, zeker in die gebieden waar dergelijke problemen spelen. Een 'watertoets' invoeren is, gezien het toenemende belang van waterberging, aangeraden. Daarbij wordt de ligging in of nabij waterzieke of erosiegevoelige gebieden gescreend.

3.1.8. De totale waarde

De scores, toegekend voor de hierboven vermelde factoren, worden door een multicriteria-analyse ten opzichte van elkaar afgewogen. Daarbij gaat men meestal uit van een basisscenario met gelijke gewichten voor elk criterium, en een aantal scenario's waarbij de gewichten variëren (zie bovenstaande overwegingen in verband met het gewicht van de recreatieve criteria, 3.1.6). Bossen die consistent, voor elke parameter, hoog scoren, worden vervolgens gewaardeerd als waardevolle bossen, en vallen dus onder dit voorstel van decreet. De minister bepaalt de puntenweging in de multicriteria-analyse na wetenschappelijk advies van INBO.

3.2. Procedure voor de bescherming van waardevolle bossen

De procedure voor de bescherming van waardevolle bossen verloopt als volgt:

- invoering, bij decreet, van een moratorium op ontbossing van de te beschermen waardevolle bossen. Het decreet vermeldt de definitie en criteria van het te beschermen waardevolle bos, de bevoegde administratie, de gevolgen van de aanwijzing tot waardevol bos (een totaal ontbossingsverbod), het verloop van de aanwijzingsprocedure, de criteria voor de toekenning van (plan)schadevergoeding en de gevolgen als de Vlaamse Regering daar niet aan voldoet;
- voorlopige afbakening, bij uitvoeringsbesluit, van de te beschermen waardevolle bosgebieden;
- na openbaar onderzoek (inspraak en inzage via de gemeentes): definitieve afbakening, bij regeringsbeslissing, van de te beschermen bosgebieden.

De overheid neemt daarbij de volgende engagementen op zich:

- schadevergoeding voor het ontbossingsverbod ingevolge definitieve aanwijzing als beschermd waardevol bosgebied met ontbossingsverbod, als en op het moment dat de eigenaar kan aantonen dat hij zijn ontbossings- en bouwplannen niet kan waarmaken vanwege het decreet op de waardevolle bossen. De schadevergoeding wordt bepaald op dezelfde wijze als de schadevergoeding die wordt gehanteerd bij de bepaling van plan-schadevergoeding;
- aankoop door het Vlaamse Gewest indien een natuurlijk persoon slechts eigenaar is van één bouwperceel, waarvan de maximale oppervlakte wordt bepaald door de Vlaamse Regering, gelegen in het beschermde bosgebied en indien dat perceel zijn enige onbebouwde bouwperceel is en hij voor het overige slechts eigenaar is van één onroerend eigendom op 15 september 1993 en indien die persoon de aankoop door het Vlaamse Gewest eist.

Dirk PEETERS

Elisabeth MEULEMAN

Hermes SANCTORUM

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt onder een waardevol bos verstaan: een bos dat in de multicriteria-analyse van zeven parameters – met elk een puntenschaal van 1 tot 5 – voldoende hoog scoort.

De zeven parameters zijn:

- oppervlakte;
- boshistoriek;
- biologische waarde;
- ligging ten opzichte van grote structuren;
- landschappelijke waarde;
- sociaal-recreatieve waarde;
- watertoets.

De minister bepaalt na overleg met en na wetenschappelijk advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de multicriteria-analyse en de puntenweging.

Art. 3. De bepalingen van dit decreet zijn van toepassing op de bossen in Vlaanderen die voldoen aan de criteria, vermeld in artikel 2. De minister, bevoegd voor het natuurbehoud en het bosbeleid, kan daartoe een kaart opstellen.

Art. 4. §1. De Vlaamse Regering kan, in afwijking van de bepalingen van het decreet van 21 oktober 1997 inzake het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, op voordracht van het INBO, met het oog op de bescherming, de ontwikkeling en het beheer van bossen, bepaalde bossen als beschermd waardevol bos aanwijzen. De aanwijzing als beschermd waardevol bos houdt vanaf de publicatie van het besluit een volledig ontbossings- en bouwverbod in, ongeacht de bestemming van het goed volgens de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen, van kracht in de ruimtelijke ordening of volgens de verleende verkavelingsvergunningen. Het bouwverbod heeft betrekking op alle werken die vergunningsplichtig zijn overeenkomstig artikel 99, §1, van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

De Vlaamse Regering legt verder de procedure vast voor de aanwijzing van de beschermde waardevolle bossen.

Voor de werken, handelingen en wijzigingen in beschermde waardevolle bossen, die betrekking hebben op de bestaande openbare, al dan niet lokale, elektrische leidingen, met inbegrip van de bijbehorende infrastructuur, zoals transformatorstations, transformatorcabines, installaties voor de productie van elektriciteit en dienstgebouwen, kan het bouwverbod – na advies van de administratieve dienst, bevoegd voor het bosbehoud, en van het desbetreffende gemeentebestuur, en enkel in die gevallen dat er geen alternatieve oplossingen voor de bedoelde werken aanwezig zijn – worden opgeheven door een met redenen omkleed besluit van de Vlaamse Regering.

In de beschermde waardevolle bosgebieden geldt het bouwverbod niet voor werken, noodzakelijk voor een efficiënt bosbeheer, bosherstel, natuurontwikkeling en voor slopingswerken van woningen of gebouwen.

§2. Bij de aanwijzing als beschermd waardevol bos houdt de Vlaamse Regering naast de bepalingen uit artikel 2 rekening met:

- de mogelijke dreiging die op het gebied rust, in het bijzonder in het woongebied en

- industriegebied, en die het behoud ervan als bos onmogelijk zou maken of sterk zou verminderen;
- het belang van het gebied voor het bos in het algemeen en voor het behoud van het totale bosareaal in het bijzonder.

Art. 5. §1. Schadevergoeding is ingevolge het in artikel 4 bedoelde ontbossings- en bouwverbod verschuldigd wanneer dat verbod, volgend uit een definitieve aanwijzing als beschermd waardevol bos, een einde maakt aan de bestemming volgens de geldende bestemmingsplannen of verkavelingsvergunningen die de grond had de dag, voorafgaand aan de bekendmaking van het besluit tot voorlopige aanwijzing als beschermd waardevol bos.

§2. Het recht op schadevergoeding ontstaat bij overdracht van het goed, bij de afgifte van een weigering van een ontbossings- of bouwvergunning of bij de afgifte van een negatief stedenbouwkundig attest, mits de overdracht of de afgifte geschiedt na de bekendmaking van het besluit tot definitieve aanwijzing als beschermd waardevol bos. De vorderingen tot betaling van de schadevergoeding worden ingediend bij de Vlaamse Regering. De vordering tot betaling van de schadevergoeding verjaart drie jaar na de dag dat het recht op vergoeding ontstaat.

§3. De waardevermindering die voor de schadeloosstelling in aanmerking komt, wordt geraamd als het verschil tussen enerzijds de waarde van het goed op het ogenblik van de verwerving, geactualiseerd tot op de dag van het ontstaan van het recht op schadevergoeding en verhoogd met de lasten en kosten, zonder rekening te houden met het ontbossings- en bouwverbod, en anderzijds de waarde van het goed op het ogenblik van het ontstaan van het recht op schadevergoeding.

§4. Enkel de waardevermindering die rechtstreeks voortvloeit uit het in artikel 4 bedoelde ontbossings- en bouwverbod, komt in aanmerking voor schadevergoeding. Een waardevermindering tot maximaal twintig procent wordt zonder vergoeding gedoogd. Voor de berekening van de schadevergoeding wordt geen rekening gehouden met de overdracht van de onroerende goederen die na de datum van bekendmaking van dit decreet doorgang vond.

§5. De Vlaamse Regering stelt de uitvoeringsbepalingen van dit artikel vast, inzonderheid wat de vaststelling van de waarde van het goed en de actualisering ervan betreft. De actualisering gebeurt op basis van de evolutie van de index van de consumptieprijzen.

§6. Aan de verplichting tot schadevergoeding kan worden voldaan door een met redenen omkleed besluit van de Vlaamse Regering, en na advies door het INBO, betreffende de opheffing van het in artikel 4 bedoelde bouwverbod voor het betrokken perceel.

§7. Indien een natuurlijk persoon slechts eigenaar is van één bouwperceel, waarvan de maximale oppervlakte wordt bepaald door de Vlaamse Regering, gelegen in het beschermde waardevolle bos, en indien dat perceel zijn enige onbebouwde bouwperceel is en hij voor het overige slechts eigenaar is van één onroerend eigendom op de datum van bekendmaking van dit decreet, kan hij de aankoop door het Vlaamse Gewest eisen door zijn wil te doen kennen bij aangetekend schrijven, te zenden binnen vierentwintig maanden na de bekendmaking van het besluit tot definitieve aanwijzing van de beschermde waardevolle bossen. In dat geval moet het perceel door de Vlaamse overheid worden gekocht en integraal betaald binnen vierentwintig maanden na de kennisgeving, op straffe van verval van rechtswege van het ontbossings- en bouwverbod, bedoeld in artikel 4.

De aankoop door het Vlaamse Gewest houdt in dat de betaalde koopprijs of, bij verwerving op een andere wijze dan door aankoop, de waarde waarvoor het goed geschat werd voor de betaling van de rechten, geactualiseerd en verhoogd met de lasten en de kos-

ten, de financieringskosten inbegrepen, terugbetaald wordt. De Vlaamse Regering bepaalt hoe deze paragraaf wordt toegepast.

Art. 6. De Vlaamse Regering kan met de eigenaars en de gebruikers van de betrokken gronden beheersovereenkomsten sluiten met het oog op een voor het bosbehoud verantwoord beheer van bossen.

Art. 7. Voor dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten gebeurt het uitoefenen van toezicht, het opleggen van bestuurlijke maatregelen, het onderzoeken van milieu-inbreuken, het opleggen van bestuurlijke geldboeten, het innen en invorderen van verschuldigde bedragen, het opsporen van milieumisdrijven, het strafrechtelijk sanctioneren van milieumisdrijven en het opleggen van veiligheidsmaatregelen volgens de regels, bepaald in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Wanneer de veroordeelde tot verplichte herbebossing in gebreke blijft en niet overgaat tot de herbebossing van de gerooide terreinen, wordt het Agentschap voor Natuur en Bos gemachtigd om binnen twee jaar na het veroordelend vonnis het gerooide terrein te herbebossen, waarbij de kosten zullen worden verhaald op de veroordeelde.

Dirk PEETERS

Elisabeth MEULEMAN

Hermes SANCTORUM